

Har du også næsten glemt, at

Med 100 plakater viser Kunsthall Charlottenborg, at 50 års-jubilarens historie er andet end hashhandel. Teatre, bøsser, grønlandere og hjemløse har været velkomne på Christiania, hvor man stadig diskuterer, hvordan man skaber et godt samfund.

LARS HEDEBO OLSEN

Christiania 50 år. Var-Er-Blir. Kunsthall Charlottenborg, Nyhavn 2, Kbh. K. Til 14. november

Skal vi huske den gamle drøm? Skal vi se virkeligheden i øjnene? Skal vi drikke os ihjel?'

En af de første plakater på Kunsthall Charlottenborgs Christiania-udstilling rammer lige ned i fristadens sjæl og identitet. Det kan godt være, at man har meldt sig ud af det omgivende samfund. At man er i færd med at skabe en ny by, og at man har alle de rigtige hensigter. Men hvad skal man egentlig bruge det til? Og hvordan skal man opfylde alle drømmene? Ville det ikke være lettere at sætte sig ned med en bajer og ryge en fed?

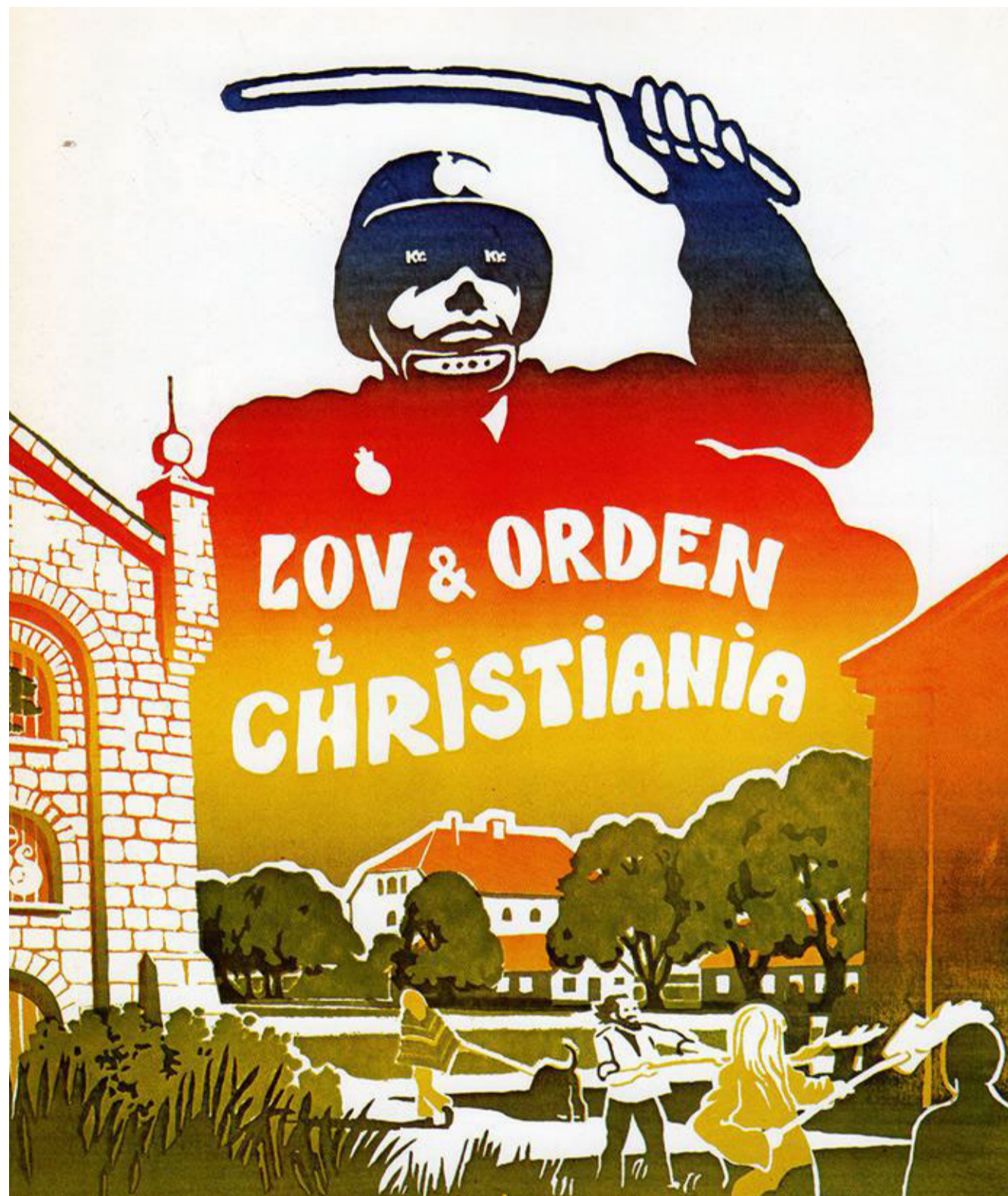
Plakaten hænger på trappen sammen med 99 andre, der er hængt op for at vise, hvordan Christiania igennem 50 år har kommunikeret både internt og med omverdenen igennem opråb, protester, kærlighedserklæringer og kunstprojekter.

I mange år havde fristaden sit eget professionelle trykkeri, som skabte et hav af smukke plakater, men de seneste år er trykkeriet afløst af private printere, hvilket giver et noget mere broget udtryk.

De i alt 100 plakater er et lille udvalg af den store plakatsamling, der findes på Christianias Lokalhistoriske Arkiv, og de er i høj grad er indsamlet af historikeren Ole Lykke, som har boet på fristaden i 40 år. Han er en ihærdig samler og skelner ikke mellem smukke og grimme plakater, men napper alle dem, han kan komme i nærheden af, for at være sikker på, at Christianias historie, som den er blevet fortalt igennem plakater, er bevaret for eftertiden.

Smukkest er plakaterne, der er lavet i silketryk. Per Løvetand Iversen skabte til nytåret 1972-73 en rød plakat, hvor faner blafre i vinden, og hvor bogstaver og tal smyger sig om hinanden.

En lignende plakat er fra 1983, hvor der

Christianias plakater er både politiske og poetiske. Her er det den onde statsmagt, der svinger kniplen over fristadens beboere, der har travlt med hverdagens sysler. Foto: Kunsthall Charlottenborg / Christianias Lokalhistoriske Arkiv

på et blafrende Christiania-flag står: 'Hjælp Christiania - køb din hash et andet sted'. Farverne er kraftigt gule og røde, mens en lyseblå himmel danner baggrund.

Hvem der har skabt plakaten, er uvist, hvilket er tilfældet for en del af de mange plakater, men den blev første gang klistret op på en mur i 1983, da rockergruppen Bullshit huserede på Christiania og satte sig tungt på hashmarkedet. Plakaten blev genoptrykt i 2016, da to betjente blev såret af skud, men er vel stadig aktuell. Pusher Street og den kriminelle hashhandel fortsætter i bedste velgående på fristaden, selv om 200 af Christianias beboere for nylig skrev under på et krav om, at Pusher Street bliver lukket.

Det er denne og mange andre problemstillinger, der gør Charlottenborgs plakatudstilling så interessant.

Takket være plakaterne får man ind-

sigt i de drømme og visioner, som fristaden er skabt på, men også de problemer og praktiske besværligheder, der følger med sådan et samfund.

Til visionerne hører kampen for ligestilling, som blandt andet er kommet til udtryk igennem Bøssehuset, der stadig er samlingssted for forestillinger, koncerter og andre arrangementer, der tager pulsen på bøsselivet.

Pailletter, hårlak og store bryster

Plakaterne fra Bøssehuset og Bøssernes Befrielsesfront er måske ikke helt så smukke som de plakater, der har blafrende faner, men alligevel interessante, fordi de nok viser masser af nøgne mænd - ofte slanke og langhårede, som man skulle være det i 1970'erne - men aldrig er pornografiske. Der er både glæde og kampvilje i de plakater, hvilket også er tilfældet i de langt senere fra det årlige

Frøken Verden-show, hvor drags konkurrerer mod hinanden i et hav af pailletter, hårlak, store bryster og bitchy bemærkninger.

Andre plakater er direkte kommentarer til de tilbagevendende sammenstød med politiet, men er også kærlige annoncer for fodboldkampe mellem christianitter og uropatrujlen.

Svend Christensens plakat 'Lov og orden i Christiania' er fra 1974, hvor Nils Vest lavede en film om fristaden. Den plakat er både voldsom og morsom.

Over de flittige christianitter, der ganske fredeligt er optaget af at ordne have og lufte hunde, svinger politiet kniplerne. Det ligner næsten en plakat fra Maos Kina eller fra Vietnam-demonstrationerne og vidner om det modsætningsforhold, der eksisterer imellem fristaden og det øvrige samfund.

Her er også vidunderlige plakater fra

Christiania er mere end hash?

teatergruppen Solvognen, som blandt andet huserede i byen med deres julemandshær i 1974. Plakater med indianere, vindmøller, cykler, smadrede kanyler, indkaldelser til fællesmøder og fødselsdagsmarkeringer.

Hyldest til fantasien

Charlottenborg har placeret de 100 plakater på trappen mellem etagerne, og det betyder, at man kan opleve plakaterne fra forskellige vinkler.

Umiddelbart kan man godt ærgre sig over, at de ikke hænger i deres eget rum, men det passer godt til plakaternes flygtige væsen, at de hænger et sted, hvor mange mennesker skal passere.

Alle plakater er indrammet i hvide diskrete rammer, som især spiller godt sammen med de plakater, der er stærkest rent grafisk.

De yngre plakater, der ofte er udprin-

tet i et A3-format, står ikke lige så stærkt som de plakater, der enten er i silketryk eller lavet på Christianias hedengangne trykkeri. I dag kan alle lave plakater, men som denne udstilling viser, er det ikke altid, udtrykket bliver særlig skarpt.

Når man stryger op ad trappen, er det som at bevæge sig igennem Christianias historie fra de tidlige slumstormerdage over kampen mod hårde drugs til overdådige teaterforestillinger, koncerter og julemarkeder.

Det er kampen for at skabe et samfund, hvor der er plads til alle, hvor klima og økologi spiller en hovedrolle, og hvor den enkeltes økonomiske formåen er ligegyldig.

Det er fine tanker, og det er godt at blive mindet om i en tid, hvor fristadens hashmarked og forfærdelige voldsepisoder løber med al opmærksomhed.

lars.hedebo@pol.dk

2021: Den politiske plakat trives i bedste velgående

Mener man noget, skal det enten råbes ud eller skrives på et skilt. Selv i den digitale tidsalder lever den håndskrevne plakat.

LARS HEDEBO OLSEN

I flere år har der stået nogle paprør i hjørnet i vores arbejdsværelse. Jeg vidste godt, de var fyldt med plakater, og at jeg har købt en del af dem i Kina, men det var længe siden, jeg havde kigget på dem. Men nu skulle værket ryddes, og før jeg vidste af det, stod jeg med de paprør i hånden og begyndte at hive plakater ud.

To af dem er jeg særligt glad for, selv om jeg ved, at den ene aldrig kommer op at hænge. Den anden er en aflang grøn sag fra den kinesiske Kulturrevolution (1966-76) og forestiller kinesiske soldater, der samler sig for at gå til kamp mod udenlandske fjender.

Farverne er vidunderlige, og de kinesiske tegn aggressivt tydelige, men det er særligt den grønne mintfarve, som jeg sætter pris på. Plakaten er vist fra det tidspunkt sidst i 1960'erne, hvor Mao Zedong brød med både Sovjetunionen og USA, og plakaten skulle fortælle folket – og måske fjenderne, hvis de ellers kunne læse kinesisk – at Kinas vej til et socialistisk samfund er den eneste rigtige, og at imperialisterne ikke har en chance.

Den anden plakat, som jeg hev ud af røret, forestiller Jiang Qing fra den periode, hvor hun styrede det kulturpolitiske liv under Kulturrevolutionen. Jiang Qing var gift med Mao, og på plakaten, der er trykt i rød og hvid, er hun iført kasket og den Mao-uniform, som alle gik rundt i i de år. Bag hende danser kvinder ballet, mænd spiller musik, og alle ser lykkelige ud.

Kort efter at Mao døde i 1976, røg Jiang Qing i fængsel, og Jiang Qings eftermæle er i dag særdeles blakket. Hun var både diktatorisk, grådig og vild med amerikanske film, og hun bliver ofte sat i forbindelse med den ekstreme og dødelige vold, der udspandt sig under Kulturrevolutionen.

Plakaten med Jiang Qing kommer aldrig op at hænge, men når jeg engang er faldet for de kinesiske plakater og har taget dem med hjem fra Beijing, er det, fordi de er så flotte og så enkle. Og selvfølgelig også, fordi de er historisk interessante. Politiske plakater er måske kun interessante, hvis de har nogle år på bagen eller er så smukt udført, at de tangerer

kunst. Plakaten fra 2008 med USA's tidligere præsident Barack Obama, hvor der står 'HOPE' tværs over hans brystkasse, hører til gruppen af plakater, der har noget helt særligt over sig. På plakaten tipper Obama sit hoved let på skrå, akkurat som John F. Kennedy gjorde på et foto i 1961. Obama blev ofte sammenlignet med Kennedy, og det har været oplagt for kunstneren bag Obama-plakaten, Shepard Fairey, at bruge denne sammenligning i sit grafiske udtryk.

Fra venlig sol til håndskrift

'Atomkraft nej tak'-plakaten med den orange sol på gul baggrund er vel nærmest gået hen og blevet et ikon. Det blev skabt i midten af 1970'erne hos OOA (Organisationen til Oplysning om Atomkraft) i Aarhus og blev hurtigt en kæmpesucces blandt folk, der var imod atomkraft. Oprindeligt var solmærket slet ikke en plakat, men et lille badge, som man kunne gå med, men med tiden er det blevet fremstillet som både plakat, gavlmaleri og klistermærke.

Det er kendetegnende for mange af de plakater, der igennem tiden har fået størst gennemslagskraft, at de er udtænkt af flere personer og sjældent kan tilskrives en person.

Det er også tilfældet for plakaten med slangebøssen, som partiet Venstresocialisterne benyttede, fordi partiets liste-

bogstav var et Y. Slangbøssen sendte også et signal om, at Venstresocialisterne var både kampberedte og nogle frække gadedrenge, som man skulle tage sig i agt for.

Med tiden virker det, som om der er kommet stadig mere tekst ind på de politiske plakater. 'Skolestrejk för klimatet' skrev svenske Greta Thunberg på et skilt og satte sig ned. Siden har ingen set sig tilbage

plakater. 'Foreigners please don't leave us alone with the Danes' hed det på kunstgruppen Superflex' plakat fra 2002. Plakaten er blevet et kæmpehit blandt folk, der har været trætte af den danske udlændingepolitik, men også blandt grafiskere har den vundet indpas, fordi den er så ren i udtrykket med den sorte tekst på den orange baggrund.

Vi lever i en digital tidsalder, men det betyder ikke, at den håndskrevne plakat er blevet besejret af hjemmeprintede versioner. 'Skolestrejk för klimatet' skrev svenske Greta Thunberg på et skilt og satte sig ned. Siden har ingen set sig tilbage i kampen for et bedre klima.

lars.hedebo@pol.dk